

PROTIRÓMSKY RASIZMUS

V DIGITÁLNOM A SPOLOČNSKOM PRIESTORE NA SLOVENSKU

POLICY BRIEF

ZHRNUTIE

Protirómsky rasizmus na Slovensku je systémový problém zakorenený v štrukturálnych nerovnostiach. Normalizácia nenávisťi vo verejnom diskurze, transformácia foriem násilia a pretrvávajúce mechanizmy vylúčenia ohrozujú rovnosť a dôstojnosť Rómov a Rómok. Tento dokument prináša analýzu problému a odporúčania na jeho riešenie.

1 KONTEXT A PROBLÉM

Protirómsky rasizmus je jedným z najrozšírenejších a najtolerovanejších predsudkov v Európe – často nazývaný „posledný akceptovateľný predsudok“.

V digitálnom priestore sa prejavuje stereotypizáciou, dehumanizáciou a kriminalizáciou Rómov. Tieto naratívy sú prezentované ako legitímne názory, čo vedie k ich normalizácii.

2 DIGITALIZÁCIA NENÁVISŤI A JEJ NORMALIZÁCIA

Algoritmy sociálnych sietí zosilňujú polarizujúci obsah, čím podporujú predsudky, extrémistický jazyk a presun radikálnych postojov do hlavného prúdu politiky.

Násilie sa transformovalo z fyzických neonacistických útokov v 90. rokoch na súčasnú digitálnu a algoritmickú agresiu, no vzorce rasizmu ostávajú.

3 ŠTRUKTURÁLNY CHARAKTER PROBLÉMU

Ide o systémový jav, nie len o individuálne predsudky. Prejavuje sa v prístupe k bývaniu, vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a spravodlivosti.

K jeho reprodukcii prispievajú verejné politiky, rozhodnutia samospráv a inštitucionálne praktiky s disproporčným dopadom na rómske komunity.

4 SOCIÁLNO-PSYCHOLOGICKÉ MECHANIZMY

Vysoká miera akceptácie predsudkov v spoločnosti a slabý záujem majority o dôsledky sociálneho vylúčenia, chudoby a diskriminácie udržiavajú rasizmus.

Rešpekt a solidaritu môžu posilniť kontakt medzi skupinami, inkluzívne naratívy a dôraz na spoločnú identitu.

5 EPISTEMICKÁ NESPRAVODLIVOSŤ A REPREZENTÁCIA

Rómovia sú často spochybňovaní ako legitímni nositelia poznania a sú v nerovnom postavení v akademickom aj verejnom diskurze.

Identifikované mechanizmy:

- pasca autenticity – vzdelaní Rómovia sú vnímaní ako „neautentickí“;
- bremeno reprezentácie – očakávanie, že jednotlivci budú reprezentovať celú komunitu.

Tieto faktory vytvárajú paradoxné a znevýhodňujúce prostredie.

6 KONTINUITA RASOVO MOTIVOVANÉHO NÁSILIA

Komparácia historických a súčasných foriem násilia ukazuje kontinuitu dehumanizácie, pretrvávajúcu bagatelizáciu rasového motívu a tiež legitimizáciu nenávisťi prostredníctvom spoločenských noriem a inštitúcií.

7 ODPORÚČANIA PRE VEREJNÉ POLITIKY

	Posilniť reguláciu nenávisťného obsahu na sociálnych sieťach		Zvýšiť transparentnosť algoritmov		Podporovať mediálnu gramotnosť
	Zaviesť systematické hodnotenie dopadov verejných politík na rómske komunity		Posilniť mechanizmy zodpovednosti verejných inštitúcií		Zabezpečiť inkluzívne rozhodovacie procesy
	Podporovať antirasistické vzdelávanie		Aktívne narušovať stereotypy vo verejnom priestore		Posilniť reprezentáciu Rómov a Rómok v médiách a akademickej sfére
	Zamerať sa na systémové zmeny, nielen na ochranu pred diskrimináciou		Investovať do bývania, vzdelania a zdravotnej starostlivosti		Podporovať komunitné iniciatívy a solidaritu

ZÁVER

Protirómsky rasizmus na Slovensku predstavuje komplexný a systémový problém, ktorý presahuje individuálne prejavy diskriminácie. Jeho riešenie si vyžaduje koordinovaný prístup zahŕňajúci reformu verejných politík, reguláciu digitálneho priestoru a transformáciu spoločenských noriem. Bez zásadných zmien v štrukturálnych podmienkach nebude možné dosiahnuť skutočnú rovnosť a inklúziu.

Tuto aktivitu financuje Evropská unie v rámci projektu „Roma CSOs promoting EU values“ (ROVA), který je koordinován sítí European Roma Grassroots Organisations Network a v České republice a na Slovensku platformou RomanoNet. The project is supported by the Foundation Remembrance, Responsibility and Future (EVZ).